

تحولات تجارت جهانی

و چشم انداز آن

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تهیه کننده: فاطمه علیزاده آغاسمعیلی

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

اسفند ۱۴۰۱

از طریق پست الکترونیکی زیر می توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

Economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

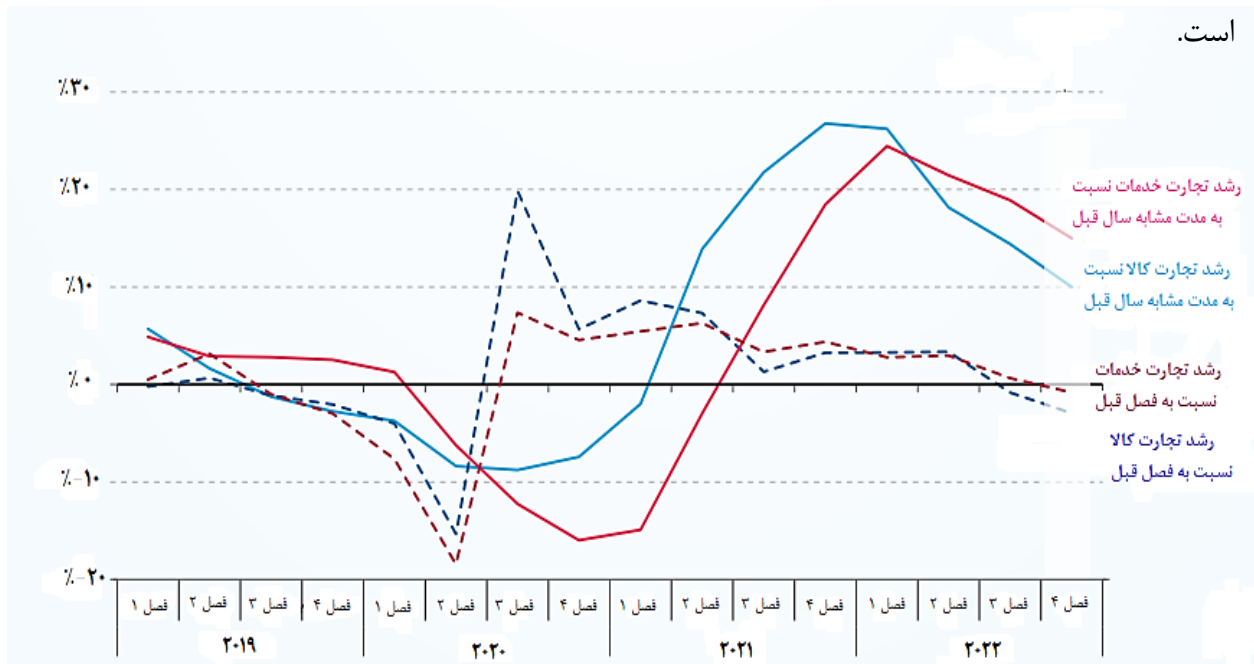
مقدمه

توسعه تجارت بین‌الملل به نحو گسترده‌ای، به‌عنوان یکی از اجزای اصلی در دستور کار تمام کشورها قرار گرفته است و گسترش آن امکان بهره‌گیری از توانمندی‌های اقتصادی بالقوه را با توجه به مزیت‌های نسبی موجود و قابل خلق، به وجود می‌آورد و علائم روشنی را برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های اقتصادی سودآور و قابل رقابت در عرصه جهانی پدیدار می‌سازد، لذا از این جهت موجب رشد اقتصادی می‌گردد. پس از پایان جنگ جهانی دوم، تجارت جهانی رشد سریع‌تری به خود گرفت؛ به‌طوری که طی سال‌های اخیر، رشد تجارت جهانی سریع‌تر از تولید بوده است. اما بازارهای جهانی همواره در معرض پدیده‌هایی همانند بحران‌های مالی، تنش‌های ژئوپلیتیکی، شوک‌های نفتی و ارزی و مناقشات سیاسی قرار می‌گیرند که شاخص‌های اقتصادی را با تغییرات عمده‌ای مواجه می‌کند. یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی، تجارت بین‌الملل است که از این بحران‌ها متأثر می‌شود. گزارش منتشر شده آنکتاب در دسامبر ۲۰۲۲ چشم‌انداز مثبتی از آینده تجارت جهانی ارائه نمی‌دهد. از نگاه این نهاد علی‌رغم اینکه تجارت جهانی در سال ۲۰۲۲ به سطح ۳۲ هزار میلیارد دلاری می‌رسد، وجود بحران‌هایی نظیر تنش در روابط بین کشورها، تداوم شرایط سخت مالی، افزایش قیمت انرژی، رشد نرخ‌های بهره و پایداری تورم در جهان، منجر به تشدید روند کاهش تجارت که در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ آغاز شده بود، خواهد شد و از آنجایی که اثرات ناهمگونی بر اقتصاد کشورهای مختلف با توجه به درجه‌ی توسعه‌یافتگی‌شان خواهد داشت، در این نوشتار سعی شده است با تمرکز بر مناطق جغرافیایی گوناگون، روند تجارت و عوامل موثر بر الگوهای تجارت بین‌المللی مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد.

روند تجارت جهانی

بر اساس گزارش منتشر شده توسط آنکتاد، سطح کل تجارت جهانی (کالا و خدمات) مورد انتظار برای سال ۲۰۲۲ به‌طور بی‌سابقه‌ای، ۳۲ هزار میلیارد دلار برآورد شده است. تجارت کالا طی سال ۲۰۲۲، رشد قابل توجهی داشته است، به‌طوری‌که انتظار بر این است که تجارت کالایی به حدود ۲۵ هزار میلیارد دلار برسد که نشان‌دهنده رشد ۱۰ درصدی نسبت به سال ۲۰۲۱ است. همچنین برآوردهای آنکتاد، گویای ۷ هزار میلیارد دلاری شدن تجارت خدمات در سال ۲۰۲۲ است که افزایش ۱۵ درصدی نسبت به سال ۲۰۲۱ را نشان می‌دهد. این رشد تا حد زیادی به علت رشد بالای نیمه نخست سال ۲۰۲۱ بوده است. طی فصل سوم سال ۲۰۲۲، تجارت کالا نسبت به فصل دوم سال ۲۰۲۲ حدود یک درصد کاهش و تجارت خدمات حدود ۱/۳ درصد افزایش داشته است. برآوردهای گزارش آنکتاد بیانگر آن است که در فصل چهارم ۲۰۲۲ نیز ارزش تجارت جهانی در هر دو بخش کالا و خدمات با کاهش همراه شده است. با وجود کاهش ارزش تجارت در نیمه دوم سال ۲۰۲۲، حجم تجارت در فصل سوم ۲۰۲۲ افزایش یافته است و انتظار می‌رود طی فصل چهارم ۲۰۲۲ نیز با افزایش مواجه شود. رشد مثبت حجم تجارت جهانی، نشان‌دهنده تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری تقاضای جهانی است. با این وجود، در فصل سوم سال ۲۰۲۲، تجارت در تمام مناطق جغرافیایی به جز شرق آسیا که تاب‌آوری قابل توجهی، از خود نشان داده، کاهش یافته است.

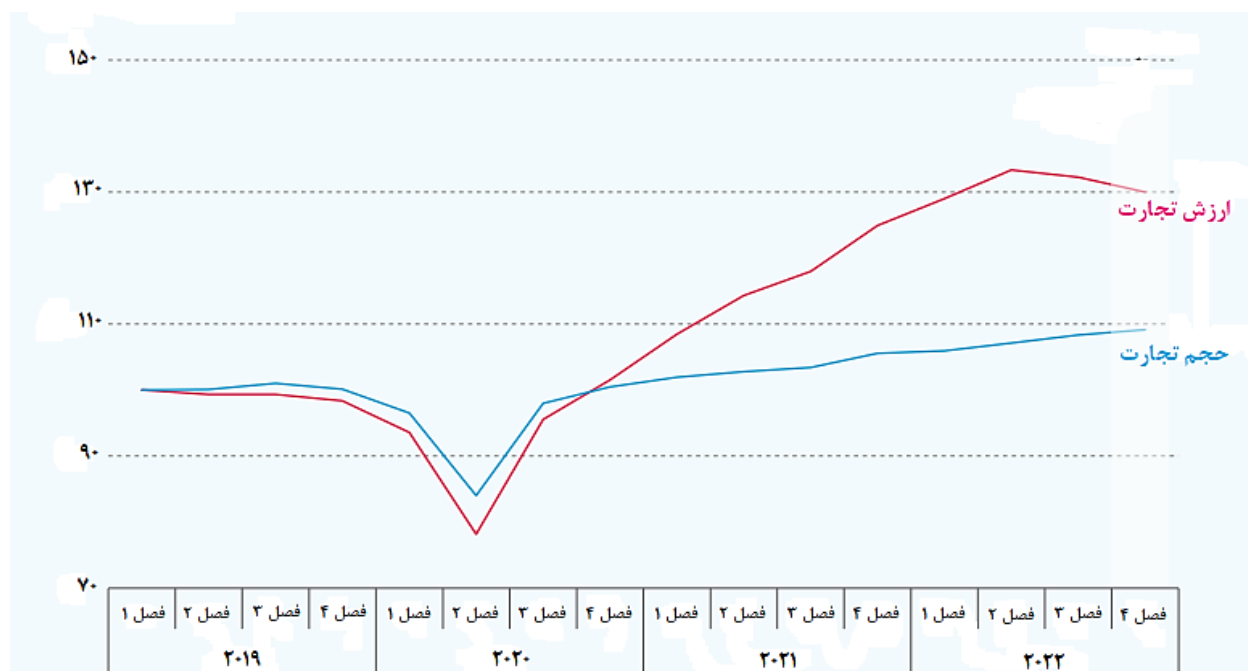

نمودار ۱. رشد تجارت جهانی طی سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۲^۱

^۱ رندهای فصلی تعدیل شده است.

شایان ذکر است، به رغم کاهش ارزش تجارت در نیمه دوم سال ۲۰۲۲، حجم تجارت در فصل سوم ۲۰۲۲ افزایش یافته است و انتظار می‌رود در فصل چهارم ۲۰۲۲ نیز با افزایش مواجه شود. کاهش ارزش تجارت با توجه به افزایش حجم آن ناشی از کاهش شاخص قیمت کالاهای مبادلاتی بوده است. رشد مثبت حجم تجارت جهانی نشان‌دهنده تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری تقاضای جهانی است. با این وجود، در فصل سوم سال ۲۰۲۲، تجارت در تمام مناطق جغرافیایی به جز شرق آسیا که تاب‌آوری قابل توجهی، از خود نشان داده، کاهش یافته است.

نمودار ۲. روند فصلی شاخص‌های ارزش و حجم تجارت کالای سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۲

تجارت و تورم

بر اساس گزارش آنکتاد مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با افزایش قیمت محصولات وارداتی مواجه خواهند شد. این نوع تورم زمانی رخ می‌دهد که قیمت برخی کالاها که کالاهای اساسی و تعیین‌کننده در تولید یا مصرف عمومی در سطح جهانی است، به علت برخی عوامل طبیعی یا تصمیمات سیاسی - اقتصادی افزایش می‌یابد. افزایش قیمت کالاهای وارداتی بر قیمت‌های داخلی هم تاثیر می‌گذارد.

تجارت خارجی از دو مولفه واردات و صادرات تشکیل شده است. واردات با توجه به نوع کالا به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر تورم داخلی اثر می‌گذارد. برخی از کالاهای وارداتی به صورت مواد اولیه و واسطه‌ای در تولید کالاهای داخلی مورد استفاده قرار می‌گیرند و برخی دیگر مستقیماً به مصرف نهایی می‌رسند. زمانی که قیمت محصولات نهایی وارداتی (کالاهای ساخته شده وارداتی) افزایش یابد، این افزایش قیمت به صورت مستقیم در سطح عمومی قیمت‌ها (شاخص قیمت مصرف‌کننده) ظاهر می‌شود. تاثیر غیرمستقیم، به این صورت است که ابتدا افزایش قیمت مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای وارداتی به افزایش هزینه تولید منجر می‌شود و سپس این افزایش قیمت به مصرف‌کنندگان منتقل می‌شود. حالت سوم از طریق صادرات صورت می‌گیرد. زمانی که تقاضا برای کالاهای صادراتی به دلیل افزایش قیمت در خارج از کشور افزایش می‌یابد، این جریان سبب کاهش احتمالی عرضه کالاهای مذکور در داخل کشور شده و منجر به افزایش قیمت خواهد شد.

نمودار ۳. شاخص قیمت کالاهای معامله شده (ژانویه ۲۰۲۱ = ۱۰۰)

عوامل اثر گذار بر چشم‌انداز تجارت

بدتر شدن شرایط اقتصادی و افزایش نااطمینانی‌ها، کندی تجارت در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ را در پی داشته است. با این حال کاهش تجارت جهانی، اسمی بوده است، چراکه حجم تجارت در طول سال ۲۰۲۲ به افزایش خود ادامه داد که نشانه‌ای از تاب‌آوری تقاضای جهانی است. آنکتاد بیان می‌کند که بخشی از کاهش ارزش تجارت جهانی در نیمه دوم ۲۰۲۲ به دلیل کاهش قیمت کالاهای اولیه به ویژه انرژی است. در مقابل، قیمت نهاده‌های واسطه‌ای که در سطح بین‌المللی مورد معامله واقع می‌شوند و همچنین کالاهای مصرفی در همین دوره، به روند افزایشی خود ادامه داده و افزایش نگرانی‌ها در مورد تداوم تورم جهانی را به همراه داشته است، اما تجارت خدمات، مقاوم‌تر بوده و ارزش آن در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ به روند افزایشی خود ادامه داده است. براساس گزارش آنکتاد، با وجود این که چشم‌انداز تجارت جهانی همچنان با نااطمینانی همراه است، انتظار می‌رود روند کاهشی رشد تجارت در سال ۲۰۲۳ تشدید شده و عوامل منفی بر روندهای مثبت برتری داشته باشند. در ادامه، به بررسی عوامل منفی و مثبت اثرگذار بر چشم‌انداز تجارت پرداخته شده است.

عوامل منفی اثرگذار بر روند تجارت:

- کاهش رشد اقتصادی
پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی برای سال ۲۰۲۳ به دلیل قیمت‌های بالای انرژی، افزایش نرخ‌های بهره، تورم پایدار در بسیاری از اقتصادها و سرریزهای منفی اقتصاد جهانی ناشی از جنگ در اوکراین، به سمت پایین بازنگری می‌شوند.
- افزایش قیمت کالاهای تجاری
انتظار بر این است که تداوم قیمت‌های بالای انرژی و افزایش مداوم قیمت نهاده‌های واسطه‌ای و کالاهای مصرفی، تقاضا برای واردات را کاهش داده و منجر به کاهش حجم تجارت بین‌المللی شود.
- نگرانی‌ها پیرامون پایداری بدهی
حجم بدهی بی‌سابقه کشورهای جهان و افزایش نرخ بهره، نگرانی‌های شایان توجهی را در خصوص پایداری بدهی ایجاد می‌کند. انتظار می‌رود که تداوم شرایط سخت مالی، فشار بر دولت‌های دارای بدهی بالا را افزایش داده و آسیب‌پذیری آن‌ها را تشدید کند و بر سرمایه‌گذاری‌ها و جریان‌های تجارت بین‌المللی تأثیر منفی بگذارد.

عوامل مثبت اثرگذار بر روند تجارت:

- بهبود در لجستیک تجارت جهان

از منظر آنکتابد، بنادر و شرکت‌های کشتیرانی اکنون با چالش‌های ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ سازگار شده‌اند. با وجود آن که نرخ حمل‌ونقل کالا هنوز بالاتر از میانگین قبل از همه‌گیری است، اما روند آن روبه کاهش است.

- توافقات تجاری؛ در حال به نتیجه رسیدن
در نتیجه اجرای کامل توافقنامه‌هایی مانند مشارکت اقتصادی جامع منطقه‌ای^۲ و منطقه تجارت آزاد قاره آفریقا و همچنین تعدادی از موافقت‌نامه‌های تجاری کوچک‌تر که طی سال‌های اخیر امضا شده‌اند، تجارت بین‌المللی با شتاب روبه‌رو خواهد شد.
- تکامل زنجیره‌های تامین جهانی
ریسک‌ها و عدم قطعیت‌ها برای عملیات زنجیره تامین همچنان بالاست. از سوی دیگر استراتژی‌های کاهش از جمله تنوع بخشیدن به تامین‌کنندگان، بازگرداندن بخش‌هایی از زنجیره تامین به داخل کشورها، تقویت برون‌سپاری فرامرزی تولید و مشارکت با تامین‌کنندگان در زنجیره تامین با در نظر گرفتن شرایط ژئوپلیتیکی کشورها در ازبایی ریسک، می‌تواند بر الگوهای تجارت جهانی در سال آینده تاثیرگذار باشد.
- گذار به سوی اقتصاد جهانی سبزتر
انتظار می‌رود تلاش‌ها برای ایجاد یک اقتصاد جهانی سبزتر، تقاضا برای محصولات سازگار با محیط‌زیست را افزایش داده و در عین حال تقاضا برای کالاهای با مقدار کربن بالا و سوخت‌های فسیلی را کاهش دهد. این تغییرات در الگوهای تجارت بین‌المللی منعکس خواهد شد.

روند تجارت در اقتصادهای بزرگ

روند صادرات و واردات برخی از اقتصادهای تجاری بزرگ جهان، الگوی رشد تجارت در فصل سوم ۲۰۲۲ را بیشتر نمایان می‌کند. همانطور که از جدول ۱ نمایان است، طی سال ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱، در میان کشورهای مزبور بیشترین افزایش در صادرات کالا به ترتیب مربوط به کشورهای ایالات متحده آمریکا (۲۳ درصد) و برزیل (۱۶ درصد) است. در بین این اقتصادها، ژاپن تنها کشوری است که طی فصل سوم ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱، رشد منفی (۲ درصد) در صادرات کالا داشته است. با این حال، نرخ‌های فصلی نشان می‌دهد که روندهای مثبت برای اکثر اقتصادها در فصل سوم ۲۰۲۲ نسبت به فصل دوم همین سال معکوس شده است. بر اساس گزارش آنکتابد و با اتکا به آمار واردات جدول ۱ مشخص می‌شود، به جز روسیه، تجارت کالا برای همه اقتصادهای بزرگ نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. در میان اقتصادهای بزرگ مذکور، بیشترین افزایش و کاهش سالانه واردات (در مقایسه با مدت مشابه سال قبل) به ترتیب مربوط به کشور برزیل (۳۲ درصد) و روسیه (۱۷ درصد) گزارش شده است.

² The Regional Comprehensive Economic Partnership (RECP)

جدول ۱. رشد تجارت کالا در اقتصادهای عمده تجاری طی فصل سوم ۲۰۲۲

کشور	رشد سالانه - کالا		رشد فصلی - کالا	
	واردات	صادرات	واردات	صادرات
 برزیل	↑ ۳۲٪	↑ ۱۶٪	↑ ۱۸٪	↑ ۲۶٪
 چین	↑ ۱٪	↑ ۱۰٪	↓ ۲٪	۰٪
 هندوستان	↑ ۲۶٪	↑ ۳٪	↓ ۲٪	↓ ۱۳٪
 ژاپن	↑ ۱۷٪	↓ ۲٪	↑ ۳٪	↓ ۲٪
 کره	↑ ۲۳٪	↑ ۶٪	↑ ۵٪	↓ ۳٪
 روسیه	↓ ۱۷٪	↑ ۱٪	↑ ۲۶٪	↓ ۱۳٪
 آفریقای جنوبی	↑ ۱۷٪	↑ ۱٪	↓ ۵٪	↓ ۷٪
 ایالات متحده آمریکا	↑ ۱۴٪	↑ ۲۳٪	↓ ۴٪	↑ ۱٪
 اتحادیه اروپا	↑ ۲۹٪	↑ ۳٪	↑ ۱٪	↓ ۳٪

*در این گزارش منظور از رشد فصلی (QUARTER-OVER-QUARTER)، تغییرات متغیر نسبت به فصل قبل است و رشد سالانه (YEAR-OVER-YEAR) نیز تغییرات را نسبت به مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد.

در فصل دوم ۲۰۲۲، تجارت خدمات برای اکثر اقتصادهای بزرگ نسبت به فصل دوم ۲۰۲۱ رشد داشته است. نرخ‌های رشد فصلی نشان می‌دهد که روندهای مثبت به‌طور قابل توجهی در فصل دوم ۲۰۲۲، تضعیف شده است. براساس جدول ۲، طی فصل سوم ۲۰۲۲، بیشترین افزایش صادرات خدمات در مقیاس سالانه مربوط به کشورهای برزیل و هندوستان (هر دو با ۳۵ درصد) و بیشترین کاهش در صادرات خدمات مربوط به ژاپن (۲ درصد) بوده است. همچنین آمار واردات خدمات در میان کشورهای مزبور نشان می‌دهد که بیشترین افزایش و کاهش واردات خدمات در فصل سوم ۲۰۲۲ در مقیاس سالانه به ترتیب مربوط به کشور برزیل (۵۰ درصد) و ژاپن (۹ درصد) بوده است.

جدول ۲. رشد تجارت خدمات در اقتصادهای عمده تجاری طی فصل سوم ۲۰۲۲

کشور	رشد سالانه - خدمات		رشد فصلی - خدمات	
	واردات	صادرات	واردات	صادرات
 برزیل	↑ ۵۰٪	↑ ۳۵٪	↑ ۱۸٪	↑ ۲۶٪
 چین	↑ ۶٪	↑ ۱۹٪	↓ ۳٪	↓ ۳٪
 هندوستان	↑ ۴۹٪	↑ ۳۵٪	↑ ۱۹٪	↑ ۱۶٪
 ژاپن	↓ ۹٪	↓ ۲٪	↓ ۷٪	↑ ۲٪
 کره	↑ ۹٪	↑ ۱۷٪	↑ ۴٪	↑ ۲٪
 آفریقای جنوبی	↑ ۳۷٪	↑ ۴۰٪	↑ ۱۳٪	↑ ۱۸٪
 ایالات متحده آمریکا	↑ ۳۰٪	↑ ۱۶٪	↑ ۹٪	↑ ۵٪
 اتحادیه اروپا	↑ ۹٪	↑ ۱۲٪	↓ ۲٪	۰٪

روند تجارت منطقه‌ای در فصل سوم ۲۰۲۲

ارزش تجارت جهانی کالا در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته طی فصل سوم سال ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل به‌طور قابل توجهی رشد داشته است. تجارت جنوب-جنوب (تجارت بین کشورهای در حال توسعه) در فصل سوم ۲۰۲۲ حدود ۱۳ درصد بیشتر از مدت مشابه سال ۲۰۲۱ بوده است.

در فصل سوم ۲۰۲۲ نسبت به سه ماه قبل از آن، تجارت در تمام مناطق جغرافیایی به جز شرق آسیا که انعطاف‌پذیری قابل توجهی از خود نشان داد، کاهش یافته است. به بیان دیگر اگر اقتصادهای آسیای شرقی از مجموع تجارت جهانی کنار گذاشته شوند، کاهش تجارت کشورهای در حال توسعه قابل توجه است.

جدول ۳. رشد تجارت کالا به تفکیک منطقه طی فصل سوم ۲۰۲۲

کشور	رشد سالانه		رشد فصلی	
	واردات	صادرات	واردات	صادرات
کشورهای توسعه‌یافته	↑ ۱۵٪	↑ ۱۲٪	↓ ۲٪	↓ ۱٪
کشورهای در حال توسعه	↑ ۱۱٪	↑ ۱۴٪	↓ ۱٪	↓ ۱٪
تجارت جنوب-جنوب	↑ ۱۳٪		↓ ۱٪	
کشورهای در حال توسعه (به استثنای شرق آسیا)	↑ ۱۴٪	↑ ۲۱٪	↓ ۳٪	↓ ۴٪
تجارت جنوب - جنوب (به استثنای شرق آسیا)	↑ ۱۹٪		↓ ۶٪	

شکل ۱. رشد تجارت کالا به تفکیک منطقه طی فصل سوم ۲۰۲۲

همانطور که در شکل ۱ نشان داده شده است، طی فصل سوم سال ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل، تجارت کالا در تمام مناطق جغرافیایی، به جز روسیه رشد داشته است. این در حالی است که آمارهای فصلی حاکی از این است که تجارت در همه مناطق جغرافیایی به جز آسیای شرقی که تجارت آن، در سطحی مشابه فصل دوم ۲۰۲۲ باقی مانده، با کاهش روبه‌رو شده است.

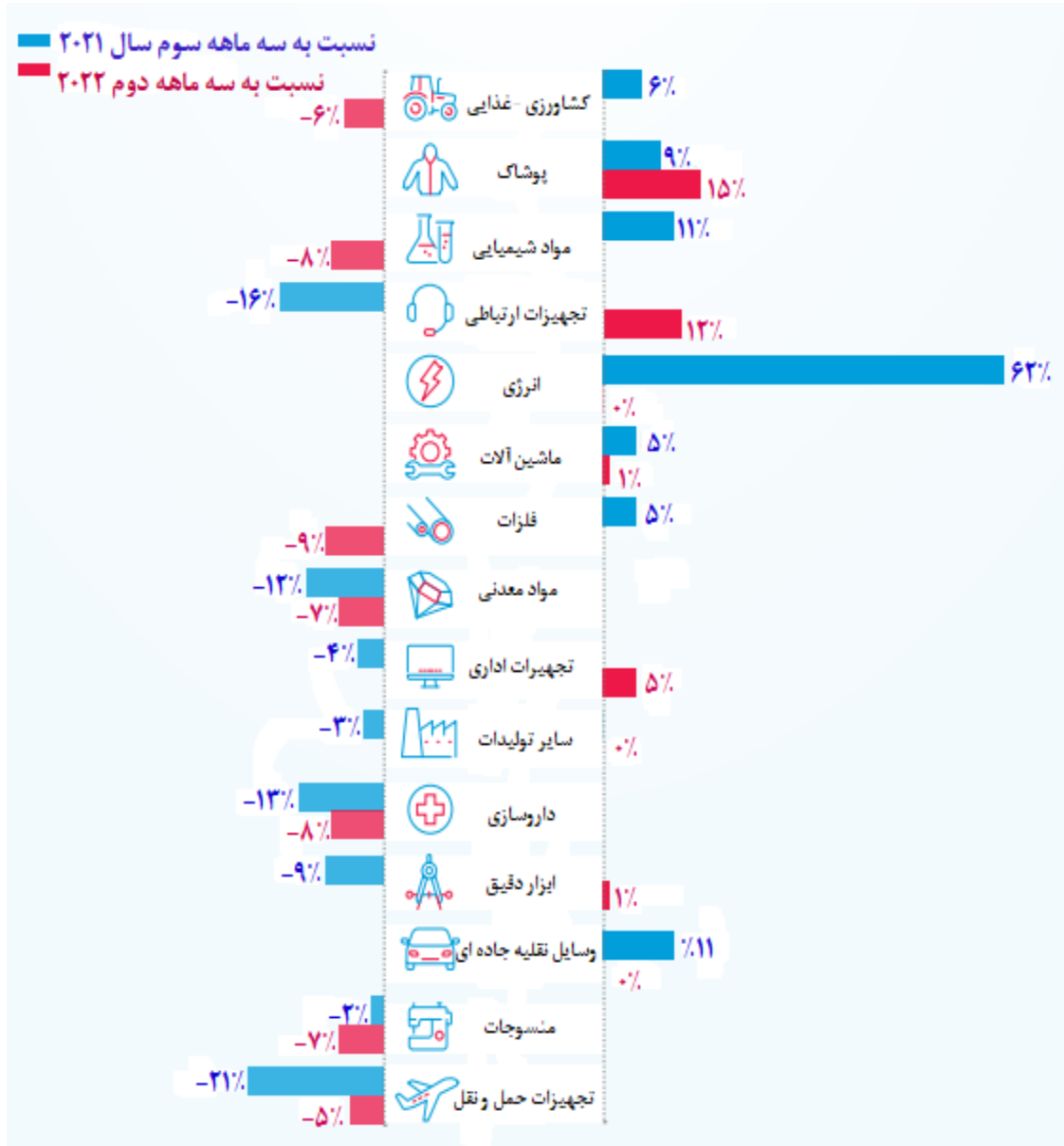
روند تجارت در سطوح بخشی در فصل سوم ۲۰۲۲

براساس گزارش آنکتاد و با توجه به شکل ۲، درحالی که تجارت در برخی بخش‌ها مانند پوشاک، مواد شیمیایی و وسایل نقلیه جاده‌ای افزایش یافته است، ارزش تجارت در فصل سوم ۲۰۲۲ برای چندین بخش از جمله داروسازی، مواد معدنی، تجهیزات ارتباطی و تجهیزات حمل و نقل، کمتر از مدت مشابه سال ۲۰۲۱ بوده است. طبق بررسی‌های انجام شده، بیشترین رشد در ارزش تجارت در سه فصل سوم سال ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱، مربوط به بخش انرژی (۶۲ درصد)، مواد شیمیایی (۱۱ درصد) و وسایل نقلیه جاده‌ای (۱۱ درصد) بوده است. ارزش تجارت در محصولات مرتبط با انرژی به دلیل تقاضای بالا و افزایش قیمت سوخت‌های فسیلی، بیشترین رشد را ثبت کرده است. بخش‌هایی نظیر تجهیزات حمل و نقل (منفی ۲۱ درصد)، تجهیزات ارتباطی (منفی ۱۶ درصد)، مواد معدنی و داروسازی (هر دو منفی ۱۳ درصد) نیز بیشترین کاهش در ارزش تجارت را در فصل سوم ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱ ثبت کرده‌اند. یکی از دلایل مهم تضعیف تجارت در محصولات مرتبط با صنعت حمل و نقل و تجهیزات ارتباطی، تشدید کسری در تراشه‌ها و نیمه هادی‌ها است که خطوط مونتاژ را برای محصولاتی که از این ورودی‌ها استفاده می‌کنند، محدود کرده است.

بررسی آمارهای فصلی نشان می‌دهد ارزش تجارت در فصل سوم ۲۰۲۲ در مقایسه با فصل دوم ۲۰۲۲، برای اکثر بخش‌ها کاهش یافته است. بر اساس آمار و اطلاعات آنکتاد، طی فصل سوم ۲۰۲۲، بخش فلزات با ۹ درصد کاهش نسبت به فصل دوم سال ۲۰۲۲، بیشترین کاهش را داشته است. این در حالی است که ارزش تجارت در بخش‌هایی نظیر پوشاک، تجهیزات ارتباطی و تجهیزات اداری، به طور قابل توجهی افزایش داشته که بیشترین آن مربوط به بخش پوشاک با ۱۵ درصد رشد است. دو گروه کالایی پوشاک و ماشین‌آلات تنها بخش‌هایی هستند که تجارت آن‌ها در فصل سوم ۲۰۲۲، هم نسبت به مدت مشابه سال قبل و هم فصل قبل، رشد مثبت داشته که نشان‌دهنده پویایی تولید و تجارت در این رشته فعالیت‌ها است.

شکل ۲. رشد تجارت به تفکیک بخش طی فصل سوم ۲۰۲۲

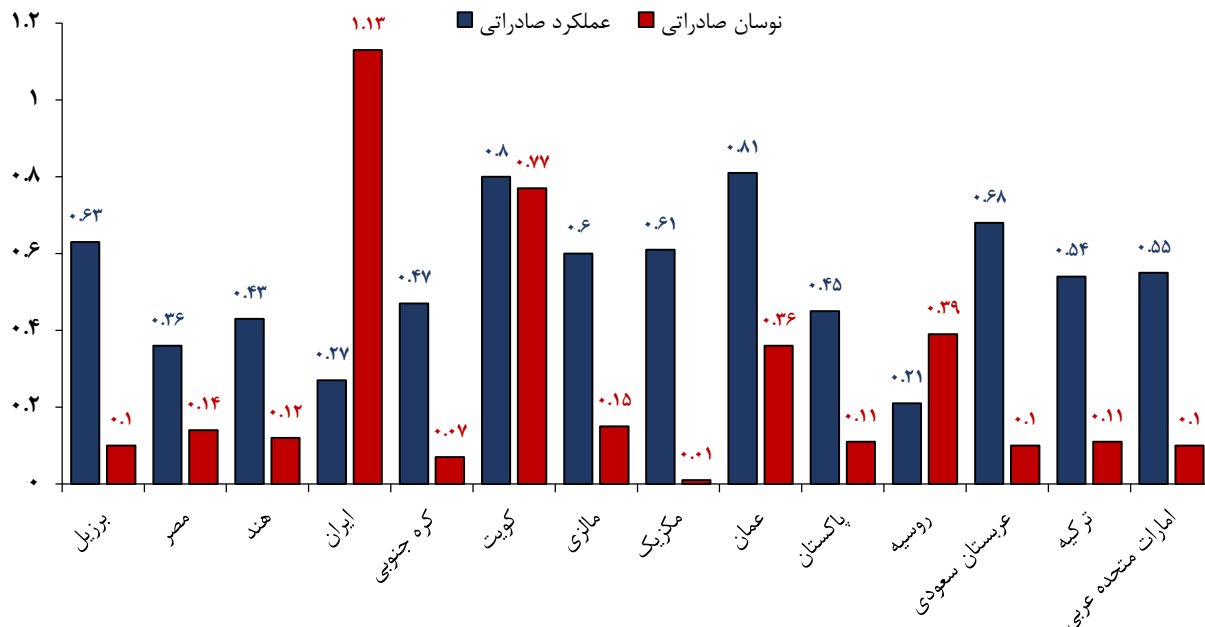

عملکرد و نوسان صادراتی

آنکتاد به منظور مقایسه وضعیت صادرات در کشورهای جهان، دو شاخص با عنوان «عملکرد صادرات» و «نوسان صادرات» معرفی کرده است. عملکرد صادرات یک شاخص ترکیبی است که شامل نرخ رشد، عملکرد در مقایسه با رقبا و رقابت‌پذیری در بازارهای بزرگ و پویا است. امتیاز بالاتر، نشان‌دهنده عملکرد صادراتی بهتر است. در عین حال، نوسان صادرات، عملکرد صادرات را طی ۶ ماه گذشته مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهد تا الگوهای نوسان را شناسایی کند. امتیاز بالاتر آن نشان‌دهنده آسیب‌پذیری بالاتر است.

بر اساس آمار منتشر شده، شاخص عملکرد صادراتی ایران در فصل سوم سال ۲۰۲۲، معادل ۰/۲۷ بوده که در مقایسه با سایر کشورها و به خصوص کشورهای همسایه خود عملکرد ضعیفی داشته است. در میان کشورهای مورد بررسی در نمودار ۴، شاخص عملکرد صادراتی کشورهای کویت (۰/۸۰)، عمان (۰/۸۱)، عربستان سعودی (۰/۶۸) و برزیل (۰/۶۳) به نسبت بالاتر از سایر کشورها است.

نوسان صادراتی ایران نسبت به کشورهای مورد بررسی بسیار بالا و معادل ۱/۱۳ است که علت آن عدم مشارکت فعال ایران در زنجیره ارزش جهانی و عدم تنوع در مقاصد صادراتی و تجاری، صادرات تک محصولی و گرفتار شدن در تله رقم کم صادرات است. پس از ایران نوسان صادراتی کشورهای کویت (۰/۷۰) و روسیه (۰/۳۶) بالاتر از سایر کشورها بوده است.

نمودار ۴. شاخص عملکرد و نوسان صادراتی کشورهای منتخب طی فصل سوم ۲۰۲۲

